

ELENA GORUNESCU

Dicționar francez-român
de
OMONIME
și
PARONIME

CORINT
București, 2008

Redactare: Mădălina Vatu
Tehnoredactare: Gabriela Tudose
Coperta: Valeria Moldovan

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GORUNESCU, ELENA

Dicționar francez-român de omonime și paronime/
Elena Gorunescu. - București: Corint, 2008
Bibliogr.
ISBN 978-973-135-360-9

81'374.8=133.1=135.1

Pentru comenzi și informații, adresați-vă la:

Editura CORINT
Difuzare și Clubul Cărții

Calea Plevnei nr. 145, sector 6, București, cod poștal 060012
Tel.: 021.319.88.22, 021.319.88.33, 021.319.88.77
Fax: 021.319.88.66
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
www.edituracorint.ro

Redacția și administrația:

Str. Mihai Eminescu nr. 54 A, sector 1, București
Tel./Fax: 021.319.47.97, 021.319347.99, 021.319.48.15, 021.319.48.20

ISBN 978-973-135-360-9

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Editurii CORINT, parte componentă
a GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

PREFAȚĂ

Cele două dicționare care compun această carte vin să completeze cărți de exerciții lexicale apărute deja. Atât omonimele, cât și paronimele limbii franceze prezintă același interes pentru studiul limbii ca și celelalte categorii lexicale, sinonimele și antonimele. Însă dacă sinonimele au constituit obiect predilect de studiu pentru unii autori, reținând atenția unor edituri importante (Larousse, Hachette), paronimele au fost mai degrabă ocolite. Pare surprinzător: paronimele cuprind atâtea capcane, atâtea piedici în exprimarea corectă, încât neglijarea lor poate fi dăunătoare.

Întrucât dificultatea majoră în cazul acestor categorii lexicale ține de pronunție, o atenție deosebită a fost acordată acurateței redării fonice a cuvintelor. Astfel, având în vedere principiul identității, în *Dicționarul de omonime* am indicat pronunția prin transcripția fonetică a fiecărui grup omonimic. În *Dicționarul de paronime* transcripția este făcută la fiecare dintre paronime, tocmai pentru a sublinia ceea ce le deosebește și pentru a evita eventualele confuzii. Cunoașterea transcrierii fonetice și respectarea ei în rostire sunt condiții esențiale pentru a asocia corect sensurile unor cuvinte care, din punct de vedere fonetic, sunt adesea confundate în vorbirea curentă. Alteori, nu este vorba de simplă apropiere fonetică, ci chiar de impresia unei vagi sinonimii, ca la *complainte-complaisance*, *complexion-complexité*.

Unele paronime se pot confunda și ca sens: *oiseux-oisif*. Altele se confundă frecvent în întrebuințare, fără să fie sinonime: *pétrolier-pétrolișere*, *cancéreux-cancérigène*, *communauté-communion*, *concert-concerto*.

În explicații necesare clarificării diferențelor, am păstrat doar cele mai cunoscute sensuri ale cuvintelor polisemantice, celelalte figurând în dicționarele bilingve.

Unele paronime pot face parte din perechi paronimice separate, nuanțele lor apropiindu-le de alte grupuri; exemplificările vor ajuta însă la fixarea cât mai exactă a sensurilor, rareori identice.

Ca și omonimele, paronimele acoperă de multe ori categorii gramaticale și lexicale diferite. În dicționarele de față am ținut cont de acest aspect și nu am restricționat exemplificările la cuvinte aparținând aceleiași categorii gramaticale. De ex.: *ficher-fichier*, *forclore-folklore* (verb și substantiv).

Avem convingerea că studiul celor două dicționare propuse ilustrează, o dată mai mult, bogăția lexicului francez, cu nuanțele, capcanele și marea lui expresivitate.

Autoarea

Reprezentarea grafică a sunetelor (La représentation graphique des sons)

Vocale orale

- [a] mat, parc, canard, tare, carte, patte, état etc.
- [ɑ] fable, lâche, mât, cas, gars, gaz, pal etc.
- [e] épée, lamé, passé, sacré, porter, sauter etc.
- [ɛ] jet, jouet, parfait, problème, procès, sachet, terre etc.
- [i] cil, civil, ici, il, mite, vil etc.
- [ɔ] calotte, pelote, port, rhum, sotte, tort etc.
- [o] beau, bistrot, cargo, marmot, sot, tableau, tantôt etc.
- [u] bijou, chou, coucou, cour, fou, four, mou, trou etc.
- [y] arbuste, bulle, butte, cahute, depuis, eu, fuir, minute etc.
- [ø] affreux, creux, deux, odieux, peu, pompeux etc.
- [œ] auteur, bonheur, chanteur, cœur, leurre etc.
- [ə] chevelure, chevreau, le, me, mener, rejeton etc.

Vocale nazale

- [ɛ̃] main, pain, plein, rien, vin etc.
- [œ̃] brun, chacun, embrun, quelqu'un, un etc.
- [ɑ̃] grand, mentir, prendre, quand, tant, vent etc.
- [ɔ̃] blond, compte, fond, monde, pont, ronde, son etc.

Semivocale

- [j] ciel, conseil, corail, iode, merveille, yeux etc.
- [ɥ] ensuite, fruit, luire, nuire, produire, truie etc.
- [w] foi, fouet, loi, nouer, oui etc.

Consoane

- [p] cap, dépit, dupe, nappe, pas etc.
- [b] aboutir, abus, bain, bondir etc.

- [t] battre, été, laitage, latent, tant, tome etc.
- [d] cordon, danse, datte, dé, dépôt etc.
- [k] cor, cours, képi, kiki, quel, requête etc.
- [g] agate, gaffe, pagaille, ragot etc.
- [s] casse, cinéma, ration, secours etc.
- [z] case, azalée etc.
- [ʃ] apache, chambre, schiste etc.
- [ʒ] gigot, gendarme, joujou etc.
- [f] effet, fiche, photo etc.
- [v] vague, wagon etc.
- [l] lecture, sol, village etc.
- [ʁ] bagarre, lire, rhétorique etc.
- [m] dilemme, manie, mère etc.
- [n] bonne, lune, nez etc.
- [ɲ] cognac, ligne, mignon etc.

Sunete împrumutate:

- [x] jota (cuvânt din spaniolă), khamsin (cuvânt din arabă)
- [ŋ] camping (cuvânt din engleză)

Lista abrevierilor

<i>abrev.</i>	abreviere	<i>biol.</i>	biologie
<i>ac.</i>	acuzativ	<i>bis.</i>	biserică, bisericesc
<i>acad.</i>	academie	<i>bot.</i>	botanică
<i>adj.</i>	adjectiv, adjectival	<i>card.</i>	(numeral) cardinal
<i>admin.</i>	administrativ	<i>cartogr.</i>	cartografie
<i>adv.</i>	adverb	<i>catol.</i>	catolic
<i>aeron.</i>	aeronautică	<i>c. f.</i>	căi ferate
<i>afirm.</i>	afirmativ	<i>chim.</i>	chimie
<i>agr.</i>	agricol, agricultură	<i>chir.</i>	chirurgie
<i>agron.</i>	agronomie	<i>cin.</i>	cinema
<i>alim.</i>	alimentar	<i>citol.</i>	citologie
<i>alpin.</i>	alpinism	<i>col.</i>	colectiv
<i>americ.</i>	americanism	<i>com.</i>	comerț
<i>anat.</i>	anatomie	<i>comp.</i>	comparativ
<i>angl.</i>	anglicism	<i>cond.</i>	condițional
<i>ant.</i>	antic, Antichitate	<i>conj.</i>	conjunție
<i>antrop.</i>	antropologie	<i>constr.</i>	construcții
<i>apic.</i>	apicultură	<i>contab.</i>	contabilitate
<i>apoz.</i>	apозиție	<i>contr.</i>	contractat
<i>arab.</i>	termen arab	<i>cor.</i>	coregrafie
<i>arg.</i>	argou, argotic	<i>creșt.</i>	creștin
<i>arheol.</i>	arheologie	<i>cristalogr.</i>	cristalografie
<i>arhit.</i>	arhitectură	<i>croit.</i>	croitorie
<i>art.</i>	articol, articulat	<i>culin.</i>	culinar
<i>astr.</i>	astronomie	<i>dat.</i>	dativ
<i>astronaut.</i>	astronautică	<i>dem.</i>	demonstrativ
<i>audiov.</i>	audiovizual	<i>depart.</i>	departament
<i>auto</i>	automobilism, automobil	<i>deprec.</i>	depreciativ
<i>auxil.</i>	auxiliar	<i>dial.</i>	dialectal
<i>av.</i>	aviație	<i>dim.</i>	diminutiv
<i>bacter.</i>	bacteriologie	<i>diplom.</i>	diplomație, diplomatic
<i>biochim.</i>	biochimie	<i>dr.</i>	drept

<i>dr. can.</i>	drept canonic	<i>geod.</i>	geodezie
<i>ebr.</i>	ebraic	<i>geogr.</i>	geografie
<i>echit.</i>	echitație	<i>geol.</i>	geologie
<i>ecol.</i>	ecologie	<i>geom.</i>	geometrie
<i>ec.</i>	economie	<i>geomorf.</i>	geomorfism, geomorfologie
<i>ec. pol.</i>	economie politică	<i>germ.</i>	germanism
<i>edit.</i>	editură, editorial	<i>gram.</i>	gramatică
<i>el.</i>	electricitate	<i>grav.</i>	gravură
<i>electron.</i>	electronică	<i>grec.</i>	grecism
<i>embriol.</i>	embriologie	<i>h. c.</i>	hârtie-celuloză
<i>entom.</i>	entomologie	<i>herald.</i>	heraldică
<i>erpet.</i>	erpetologie	<i>hidr.</i>	hidrologie, hidrotehnică
<i>etn.</i>	etnografie	<i>hidraul.</i>	hidraulică
<i>etnol.</i>	etnologie	<i>hip.</i>	hipism
<i>euf.</i>	eufemism	<i>hist.</i>	histologie
<i>expr.</i>	expresie	<i>hort.</i>	horticultură
<i>f.</i>	feminin	<i>hot.</i>	hotărât
<i>fac.</i>	facultate	<i>iht.</i>	ihtiologie
<i>fam.</i>	familiar	<i>imper.</i>	imperativ
<i>farm.</i>	farmacie, farmaceutic	<i>imperf.</i>	imperfect
<i>feud.</i>	feudalism	<i>impers.</i>	impersonal
<i>fig.</i>	figurat	<i>ind.</i>	indicativ
<i>fil.</i>	filosofie	<i>industr.</i>	industrie, industrial
<i>filol.</i>	filologie, filologic	<i>inf.</i>	infinitiv
<i>fin.</i>	finanțe	<i>infl.</i>	influență
<i>fisc.</i>	fiscal	<i>inform.</i>	informatică
<i>fiz.</i>	fizică	<i>interj.</i>	interjecție
<i>fiziol.</i>	fiziologie	<i>interog.</i>	interogativ
<i>fon.</i>	fonetică	<i>invar.</i>	invariabil
<i>fortif.</i>	fortificații	<i>ir.</i>	ironic
<i>foto</i>	fotografie, fotografic	<i>ist.</i>	istorie, istoric
<i>fr.</i>	francez	<i>ital.</i>	italienism
<i>gen.</i>	genitiv	<i>î.H.</i>	înainte de Hristos
<i>genet.</i>	genetică		

<i>inv.</i>	învechit	<i>nehot.</i>	nehotărât
<i>jap.</i>	japonez	<i>neurol.</i>	neurologie
<i>jur.</i>	juridic	<i>nom.</i>	(cazul) nominativ
<i>l.</i>	limbă	<i>nucl.</i>	nuclear
<i>lat.</i>	latinism	<i>num.</i>	numeral
<i>lingv.</i>	lingvistică	<i>numism.</i>	numismatică
<i>lit.</i>	literar, literatură	<i>oland.</i>	termen olandez
<i>loc.</i>	locuțiune	<i>onom.</i>	onomatopee
<i>log.</i>	logică	<i>opt.</i>	optică
<i>lucr. publ.</i>	lucrări publice	<i>ord.</i>	(numeral) ordinal
<i>m.</i>	masculin	<i>ornit.</i>	ornitologie
<i>maj.</i>	majusculă, literă mare	<i>ortod.</i>	ortodox
<i>mar.</i>	marină, termen marinăresc	<i>p.</i>	pentru
<i>maș.</i>	mașini	<i>paleogr.</i>	paleografie
<i>maș.-un.</i>	mașini-unelte	<i>paleont.</i>	paleontologie
<i>mat.</i>	matematică	<i>part.</i>	participiu
<i>m. plast.</i>	mase/ materiale plastice	<i>patol.</i>	patologie
<i>măcel.</i>	măcelărie	<i>pdv.</i>	punct de vedere
<i>mec.</i>	mecanică	<i>pedol.</i>	pedologie
<i>med.</i>	medicină	<i>peior.</i>	peiorativ
<i>metal.</i>	metalurgie	<i>pers.</i>	persoană, personal
<i>meteo</i>	meteorologie	<i>pesc.</i>	pescuit, termen pescăresc
<i>metr.</i>	metrică, versificație	<i>petr.</i>	petrografie
<i>metrol.</i>	metrologie	<i>pict.</i>	pictură
<i>micol.</i>	micologie	<i>piel.</i>	pielărie
<i>microbiol.</i>	microbiologie	<i>pisc.</i>	piscicultură
<i>mil.</i>	termen militar	<i>pl.</i>	plural
<i>min.</i>	mine, minerit	<i>plast.</i>	plastic, arte plastice
<i>mineral.</i>	mineralogie	<i>poet.</i>	poetic
<i>mit.</i>	mitologie	<i>pol.</i>	politică, termen politic
<i>musulm.</i>	musulman	<i>poligr.</i>	poligrafie
<i>muz.</i>	muzică	<i>pop.</i>	termen popular
<i>nav.</i>	termen naval	<i>pos.</i>	posesiv
<i>neg.</i>	negație, negativ	<i>pref.</i>	prefix

<i>preist.</i>	preistorie	<i>stat.</i>	statistică
<i>prep.</i>	prepoziție, prepozițional	<i>sticl.</i>	sticlărie
<i>presc.</i>	prescurtare	<i>stil.</i>	stilistică
<i>prez.</i>	prezent	<i>stomat.</i>	stomatologie
<i>pron.</i>	pronume, pronominal	<i>subst.</i>	substantiv, substantivat
<i>propoz.</i>	propoziție	<i>sued.</i>	cuvânt suedez
<i>prov.</i>	proverb	<i>superl.</i>	superlativ
<i>psihan.</i>	psihanaliză	<i>școl.</i>	școlar
<i>psihiatr.</i>	psihiatrie	<i>șt. nat.</i>	științe naturale
<i>psihol.</i>	psihologie, psihologic	<i>taur.</i>	tauromahie
<i>psihopatol.</i>	psihopatologie	<i>tehn.</i>	tehnică
<i>qqch.</i>	quelque chose	<i>telecom.</i>	telecomunicații
<i>qqn.</i>	quelqu'un	<i>teol.</i>	teologie
<i>refl.</i>	reflexiv	<i>text.</i>	textile
<i>reg.</i>	regional, regionalism, regiune	<i>tipogr.</i>	tipografie
<i>rel.</i>	religie	<i>topogr.</i>	topografie
<i>relat.</i>	relativ	<i>transp.</i>	transport
<i>ret.</i>	retoric, retorică	<i>trec.</i>	trecut
<i>revol.</i>	revoluție	<i>turc.</i>	turcism
<i>rom.</i>	roman	<i>univ.</i>	universitar
<i>rus.</i>	rusesc	<i>urban.</i>	urbanistică
<i>s.</i>	substantiv	<i>v.</i>	verb
<i>scolast.</i>	scolastică	<i>v. aux.</i>	verb auxiliar
<i>sculpt.</i>	sculptură	<i>vân.</i>	vânătoare, vânătoresc
<i>sec.</i>	secol	<i>versif.</i>	versificație
<i>seric.</i>	sericicultură	<i>vet.</i>	veterinar, medicină veterinară
<i>sf.</i>	sfânt	<i>v.i.</i>	verb intransitiv
<i>sg.</i>	singular	<i>vit.</i>	viticultură
<i>silv.</i>	silvicultură	<i>v.r.</i>	verb reflexiv
<i>sin.</i>	sinonim	<i>v.t.</i>	verb tranzitiv
<i>sociol.</i>	sociologie	<i>vulg.</i>	vulgar
<i>span.</i>	spaniol	<i>zool.</i>	zoologie
<i>s. pr.</i>	substantiv propriu	<i>zoot.</i>	zootehnie

Dicționar francez-român
de
OMONIME

A

abée, abbé

[abe]

abée *s.f.* jgheabul morii.

abbé *s.m.* abate, stareț.

abside, apside

[apsid]

abside *s.f.* (arhit.) absidă, nișă semicirculară în bisericile creștine.

apside *s.f.* (astr.) apsidă, axul orbitei unei planete.

accord, accort, accore, acore

[akɔR]

accord *s.m.* acord, înțelegere; *un acord fut conclu par les belligérants* a fost încheiat un acord între beligeranți.

accore I. *adj.* (despre țărni) abrupt; *une côte accore* o coastă abruptă. II. *s.m.* (*mar.*) stâlp de susținere.

acore *s.m.* (bot.) obligeană, trestie-mirositoare.

acétique, ascétique

[asetik]

acétique *adj.* (chim., în expr.) *acide acétique* acid acetic.

ascétique *adj.* ascetic; *il mène une vie ascétique* duce o viață ascetică.

ache, hache

[aʃ]

ache *s.f.* (bot.) specie de țelină

hache *s.f.* topor; secure; bardă; *taillé à coups de hache* făcut ca din topor.

acné, haquenée

[akne]

acné *s.f.* (med.) acnee; *une acnée tenace couvre son visage* o acnee persistentă îi acoperă fața.

haquenée *s.f.* cal sau iapă care merge în buiestru.

acquêt, haquet

[ake]

acquêt *s.m.* (jur.) bun dobândit de către unul din soți în timpul căsătoriei.

haquet *s.m.* căruță cu două roți pentru transportul butoaielor.

acquis, acquit

[aki]

acquis I. (înv., lit.) *s.m.* experiență; pricepere, pregătire; *avoir de l'acquis* a avea experiență. II. *adj.* dobândit, câștigat, obținut; *un bien acquis* un bun dobândit.

acquit *s.m.* 1. recipisă, chitanță, bon de descărcare. 2. (în expr.) *par acquit de conscience* pentru a fi cu conștiința împăcată.

aiguillée, aiguillier, aiguiller

[egɥije]

aiguillée *s.f.* lungimea firului (de ață, lână) băgat în ac.

aiguiller *v.t.* 1. a dirija un tren cu ajutorul macazului. 2. (fig.) a orienta; *elle a aiguillé sa nièce vers la médecine* și-a orientat nepoata către medicină.

aiguillier *s.m.* testea de ace; *elle acheta un aiguiller s'apprêtant à commencer une nouvelle broderie* a cumpărat o testea de ace pregătindu-se să înceapă o nouă broderie.

aïe, ail

[aj]

aïe *interj.* au! vai!

ail *s.m.* usturoi; *sauce à l'ail* sos de usturoi.

aille, ale, elle

[el]

aille *s.f.* aripă; *battre des ailles* a da din aripi.

ale *s.f.* bere englezească.

elle *pron. pers. f. pers. 3 sg.* ea; *elle lit* ea citește.

ailé, héler

[ele]

ailé, ~e *adj.* înaripat, cu aripi; *la chauve-souris est un mammifère ailé* liliacul este un mamifer cu aripi.

héler *v.t.* a chema strigând cu putere; *héler un taxi* a chema un taxi.

aine, haine

[ɛn]

aine *s.f.* (anat.) vintre, regiune inghinală.

haine *s.f.* ură, dușmănie; *éprouver de la haine pour qqn.* a nutri ură față de cineva.

air, aire, ère, erre, ers, haire, hère

[ɛʀ]

air *s.m.* aer; *il va prendre l'air* se duce să ia aer; *vous avez l'air fatigué* ai un aer obosit; *des promesses en l'air* promisiuni deșarte.

aire *s.f.* 1. zonă, platformă; *l'avion se trouvait encore sur l'aire de stationnement* avionul se afla încă pe platforma de staționare. 2. cuib de pasăre răpitoare; *l'aigle s'envola vers son aire, la proie entre ses serres* vulturul zbură spre cuibul său, cu prada între gheare. 3. arie; *l'aire de battage du blé* aria de treierat a grâului.

ère *s.f.* (geol.) eră; *les montagnes de Măcin appartiennent à l'aire primaire* munții Măcinului datează din era primară.

erre *s.f.* 1. (mar.) avânt, viteză; *prendre de l'erre* a lua avânt. 2. (la pl.) urme de vânat. 3. (în expr.) *aller sur les erres de qqn.* a păși pe urmele cuiva.

ers *s.m.* (bot.) leguminoasă de tipul linteii.

haire *s.f.* cămașă de pocăință, făcută din păr de capră.

hère *s.m.* 1. (înv.) om amărât; *un pauvre hère* un biet amărât. 2. pui de cerb între 6 luni și un an.

airer, errer

[ere]

airer *v.i.* (despre unele păsări răpitoare) a-și face cuib.

errer *v.i.* a rătăci, a hoinări, a vagabonda; *errer à l'aventure* a rătăci la întâmplare; *laisser errer ses pensées* a-și lăsa gândurile să hoinărească.

ais, haie

[ɛ]

ais *s.m.* scândură mică folosită în legătorie.

haie *s.f.* gard (de mărarăci, de nuiete); *une haie de troènes entourait le petit jardin* un gard de lemn-câinesc înconjura grădinița.